

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra anglistiky

Bakalářská práce

Apokalypsy a groteska v díle Kena Keseyho
Sailor Song

Apocalypse and the Grotesque in Ken Kesey's
Sailor Song

Vypracoval: Tereza Švihlová
Vedoucí práce: Mgr. Linda Kocmichová

České Budějovice 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že svojí bakalářskou práci na téma „Apokalypsy a groteska v díle Kena Keseyho Sailor Song“ jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou Univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č.111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 27.12.2017

.....

Tereza Švihlová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Lindě Kocmichové za veškeré připomínky a cenné rady během jejího zpracování.

Anotace

Cílem této bakalářské práce je popsat a vysvětlit využití groteskních prvků v díle Kena Keseyho *Sailor Song*. Tato novela známého amerického autora obsahuje mnohá nosná témata, spjatá se sociokulturním vývojem v USA druhé poloviny 20. století. Mezi tato témata patří např. apokalypsa a vliv změn životního prostředí na život hlavních postav tohoto díla. Sekundárním cílem této práce bude popsat a vysvětlit výskyt postmoderních prvků v tomto díle. Dalším úkolem této práce bude stručně srovnat dílo *Sailor Song* s ostatními díly Kena Keseyho.

Abstract

The aim of this bachelor thesis is to describe and explain the use of grotesque elements in Ken Kesey's *Sailor Song*. This novel by a well-known American author contains many of the key themes associated with sociocultural developments in the US in the second half of the 20th century. These include, for example, apocalypse and the impact of environmental change on the life of the main characters of this work. The secondary aim of this work is to describe and explain the occurrence of postmodern elements in this section. Another task of this work is briefly compare the novel of *Sailor Song* with other Ken Kesey's works.

Obsah

Úvod	7
1. Teoretická část	8
1.1 Ken Kesey – život a dílo	8
1.2 Postmodernismus	10
1.3 Groteska	13
1.4 Sociokulturní situace v USA v 60. – 90. letech	15
1.5 Apokalypsa	20
2. Praktická část	22
2.1 Sailor Song	22
2.1.1 Využití groteskních prvků	24
2.1.2 Tematika apokalypsy	26
2.1.3 Vliv životního prostředí na život hlavních postav	29
2.1.4 Postmoderní prvky	32
2.2 Stručné srovnání s ostatními díly	33
Závěr	35

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá dílem úspěšného Amerického autora Kena Keseyho *Sailor Song* (Námořnickova píseň), které vyšlo roku 1992. Zaměřím se zejména na identifikaci a popis groteskních prvků a téma apokalypsy.

V teoretické části bych nejprve ráda představila autora samotného. Přiblížím Keseyho život a zkušenosti související s jeho tvorbou. Dále se zaměřím na definici postmodernismu obecně a na konkrétní rysy postmoderní literatury. Další kapitola se bude věnovat grotesce. Vzniku termínu, obecné definici grotesky a jejímu využití v literatuře. V neposlední řadě v teoretické části stručně rozeberu sociokulturní situaci v USA v 60. – 90. letech 20. století. Následně definuji termín apokalypsa, a to jak v obecném smyslu, tak ve vztahu k literatuře.

V praktické části podám základní informace o díle *Sailor Song*. Popíši zde i další zajímavé prvky a skutečnosti, které nespadají do primárních cílů mé analýzy, ale shledávám je zajímavými. Také bych se v této úvodní kapitole praktické části ráda zamyslela nad tím, zda se v díle nějakým způsobem odráží doba, ve které Kesey tvořil, nebo dokonce jeho životní zkušenosti a prožitky. V následujících podkapitolách se postupně budu snažit identifikovat a popsat groteskní prvky, tematiku apokalypsy, vliv změn životního prostředí na životy hlavních protagonistů knihy a postmoderní prvky. Poslední kapitola se bude věnovat stručnému srovnání Keseyho románů, kde se pokusím najít některé společné rysy.

1. Teoretická část

1.1 Ken Kesey – život a dílo

V této kapitole se budu zabývat stručným životopisem autora a jeho tvorbou.

Autor, celým jménem Ken Elton Kesey, se narodil 17. 12. 1935 v Coloradu. Krátce po jeho narození se rodina přestěhovala do Pacific Northwest, konkrétně do Oregonu, kde Kesey prožil dětství. Ve svém románu *One Flew Over the Cuckoo's Nest*, na Oregon často odkazuje v pozitivním slova smyslu, z čehož se dá usuzovat, že na něj velmi silně zapůsobil. Kesey vystudoval universitu v Portlandu.¹ Absolvoval kurzy tvůrčího psaní v Kalifornii na Stanfordově univerzitě, během nichž žil v Perry Lane (Menlo Park, Kalifornie), což byla tehdy typická bohémská čtvrť.²

Kesey se dozvěděl o pokusech s „psychomimetickými“ drogami, které probíhaly v Nemocnici pro americké veterány a přihlásil se.³ Účinky drog, kterých vyzkoušel mnoho, ho uchvátily.

Později začal pracovat jako noční hlídač na psychiatrickém oddělení v Menlo Park. Pod vlivem drog měl pocit, že vidí do lidí – „vnitřek“ lidí. V tuto dobu se mu také začala zjevovat postava Indiána.⁴ Do tohoto zaměstnání již nastoupil s úmyslem napsat román *One Flew Over the Cuckoo's Nest*, ve kterém tyto své zkušenosti a zážitky z psychiatrického oddělení líčí.⁵ Kniha vyšla roku 1962, zaznamenala obrovský úspěch a stala se jeho nejúspěšnějším dílem.

V Kalifornii se Kesey seznámil s Nealem Cassadym. Sblížil se s ním a on se stal nedílnou součástí skupiny kolem Keseyho, kterou sami nazvali Merry Pranksters (Veselí žertěři). Cassidy inspiroval mnoho lidí kolem sebe, Kesey jeho dar nazval „talent pro

---

¹ KESEY, Ken. *Skříňka s démonem*. Přeložil Luboš SNÍŽEK. Praha: Argo, 1996. s. 350

² WOLFE, Tom. *Kyselinovej test*. Přeložil Iva PEKÁRKOVÁ. Praha: Maťa, 1999. s. 44

³ KESEY, Ken. *Skříňka s démonem*. Přeložil Luboš SNÍŽEK. Praha: Argo, 1996. s. 351

⁴ WOLFE, Tom. *Kyselinovej test*. Přeložil Iva PEKÁRKOVÁ. Praha: Maťa, 1999. s. 62

⁵ DUVAL, Jean-François. *Kerouac a Beat Generation: Allen Ginsberg, Carolyn Cassady, Joyce Johnson, Timothy Leary, Anne Waldman, Ken Kesey*. Praha: Pragma, 2014. s. 215

existenci“. Postavy inspirované Cassadym můžeme nalézt u mnoha autorů, například u Kerouacka, Ginsberga, Stonea a samozřejmě Keseyho.⁶

Na jaře 1964 Kesey koupil starý školní autobus z roku 1939. Tímto autobusem pak „Pranksteři“ cestovali po USA a cílem jejich cesty byl Newyorský světový veletrh. Do New Yorku dorazili v létě a zde Cassady seznámil Keseyho s Jackem Kerouackem a Allenem Ginsbergem.⁷

V té době vyšel Keseyho druhý román *Sometimes a Great Notion*, na který se objevily rozporuplné recenze. Autor začal mít pocit, že psaní je umělou formou vyjadřování a že tento druh umění již vyšel z módy.⁸

Po návratu z jejich divokého výletu autobusem, obvinili „Prankstery“ z řady věcí, například přechovávání marihuany a vybavení k užívání narkotik. Zatčení si Kesey a ostatní užívali jako reklamu jejich životního stylu.⁹

V následujících letech čelil autor mnoha dalším obviněním, nějaký čas strávil na útěku v Mexiku. Po návratu do USA roku 1966 ho po dvou týdnech ukrývání zatkla FBI, ale byl propuštěn na kauci. Roku 1969 znovu nastoupil do vězení, odpykat si svůj starý šestiměsíční trest. Keseyho nakonec dopadli a je usvědčili hned za několik zločinů.¹⁰

Kniha *Sailor Song* vyšla až roku 1992, tedy 28 let od jeho posledního románu.

V pozdějších letech se Kesey uchýlil k farmářskému životu v Oregonu, ale stále zůstával členem politického a ekologického protestního hnutí na západním pobřeží. Psal beletrii, ve které potrava a zemědělství figurují v politice životního prostředí zaměřené na zvířata. Jeho práce byly vždy zaměřené na přírodu. Keseyho environmentální politika se v průběhu jeho dlouhé literární kariéry vyvíjela z ranných románů, kde jsou zvířata a příroda užívány jako námět a umístění pro lidskou zápletku, k mnohem hloubavějšímu psaní, které se více zaměřuje na životy zvířat. Použitím zvířat

---

⁶ DUVAL, Jean-François. *Kerouac a Beat Generation: Allen Ginsberg, Carolyn Cassady, Joyce Johnson, Timothy Leary, Anne Waldman, Ken Kesey*. Praha: Pragma, 2014. s. 242

⁷ WOLFE, Tom. *Kyselinovej test*. Přeložil Iva PEKÁRKOVÁ. Praha: Maťa, 1999. s. 131

⁸ Tamtéž, s. 133

⁹ Tamtéž, s. 198

¹⁰ Tamtéž, s. 483

ve svých románech zaměřených na člověka, autor poukazuje na skutečnost, jak jsou obecně zvířata důležitá, a zvláště pak upozorňuje na důležitost zemědělství.¹¹

Ken Kesey zemřel 10. 11. 2001 v Oregonu, USA. Autor je často vnímán jako styčný bod mezi generací beatníků 50. let a hnutí hippie, které se začalo naplno utvářet v 60. letech v USA. Snažil se z užívání drog vytěžit vždy co nejvíc, posouval hranice svojí fantazie a zkoumal stavy, které mu drogy navozovaly.

1.2 Postmodernismus

Termín postmodernismus se nedá přesně definovat. Existuje mnoho teorií a pohledů na tento směr. Dle Igora Fica, je postmoderna spojena se současnou kulturní situací a představuje jistou etapu v dějinách kultury, ve které je nutné stanovit jakýsi předěl ve vztahu k minulosti, aby současnost nebyla zatěžována starším údobím lidských dějin.¹² Jedná se tedy o styl, který je spjatý se současnou dobou.

Postmodernismus můžeme podle Hausera rozdělit do tří období. První – raný postmodernismus, bychom mohli datovat na počátek 70. let. Počátky postmodernismu byly spojeny s mnoha událostmi, jako například ropnou krizí v roce 1973, zaváděním nových technologií nebo ukončením boje za národní osvobození ve třetím světě. Lyotard v jednom ze svých textů uvádí, že pro postmoderní situaci je typická únava z emancipačních projektů humanismu, osvícenství a marxismu.¹³

Je to směr, který se vyznačuje únavou z vyprázdněné kultury tehdejší doby, je nutné rozejít se s minulostí, aby se mohla vyhranit kultura nová. Dalším znakem, který provázel vznik postmodernismu, byla úleva ze skutečnosti, že tzv. „vysoké“ umění (avantgardní a modernistické) se stalo součástí akademických institucí a klasiky.¹⁴ Na

---

¹¹ HUFFMAN, BENNETT. "ADVOCATING SENTIENCE: The Environmental Politics of Ken Kesey's Fictional Farm." *Organization & Environment*, vol. 15, no. 1, 2002, s. 79

¹² *Postmodernismus v umění a literatuře: sborník příspěvků z vědeckého symposia s mezinárodní účastí.* Plzeň: Pro libris, 2003. s. 21

¹³ HAUSER, Michael. *Cesty z postmodernismu: filosofická reflexe doby přechodu.* Vyd. 1. Praha: Filosofia, 2012. s. 17

¹⁴ Tamtéž, s. 18

postmodernismus můžeme také pohlížet jako na určitý projev negace, jelikož odmítá modernismus a osvícenství.¹⁵

Vrcholný postmodernismus neboli druhé období tohoto směru, můžeme datovat od konce 80. let. Jedním z hlavních prvků, kterým se toho období vyznačuje, je partikularismus – tento výraz můžeme chápat jako opak univerzalizmu.¹⁶

Pozdní postmodernismus, jež je třetím obdobím postmodernismu, je datován od 11. září 2001. Zde se objevuje blízkost tzv. Reálna, dosud neviditelného. Dle Slavoje Žižka se po událostech 11. září opět vynořila představa „absolutního zla“. Začínají se zde projevovat pocity únavy z postmodernismu a celkového vyvanutí této kultury.¹⁷

Definovat postmoderní literaturu je také velmi náročné, avšak můžeme v literárních dílech identifikovat určité znaky, které se považují za typické. Postmodernismus ztělesňuje „anti-autoritativní“ postoj, jinak řečeno nedůvěřuje žádnému orgánu či entitě, která se snaží kontrolovat, případně regulovat, co lidé mohou.

Jasným znakem postmoderní literatury je čas, respektive časový nepořádek, který se týká jak narušení minulosti, tak i přítomnosti. Podle Lindy Hutcheon je postmoderní psaní nejlépe prezentováno díly tzv. historiografické metafikce, které vědomě zkreslují historii. Například v díle Ishamaela Reeda – *Flight to Canada* používá Abraham Lincoln telefon a jeho vražda je vysílána v televizi.¹⁸

Napodobenina – postmoderní estetika, která má povzbudit umělce k návratu do minulosti, aby vytvořili spojitost mezi minulostí a přítomností. Tento znak vznikl na základě uvědomění si, že vše již bylo vytvořeno před postmodernismem, a proto je nyní velmi malý prostor pro originalitu.¹⁹

Možná jedním z nejvýznamnějších prvků postmodernismu je fragmentace, která se v literatuře týká rozčlenění děje, postav, témat a místa. Postmoderní autoři odmítají

---

¹⁵ Tamtéž, s. 19

¹⁶ Tamtéž, s. 21

¹⁷ Tamtéž, s. 24

¹⁸ Sims, Stuart (ed.). *The Routledge Companion to Postmodernism*. 3rd Edition. London: Routledge, 2011. Print. s. 124

¹⁹ Tamtéž, s. 125

celistvost a tradiční ukončení děje a preferují jiné strukturování vyprávění. Můžeme sem tedy zahrnout i dílo s vícero konci, které odmítá ukončení tím, že nabízí několik možných závěrů děje. Dalším způsobem fragmentace a jakési otevřenosti či bezvýslednosti je rozdělení textu do krátkých sekcí, oddělených mezerou, názvem, číslem nebo symbolem.²⁰

Uvolnění asociace je dalším prostředkem, kterým mnoho postmoderních autorů narušuje hladký vznik a přijetí textů. Činí tak náhodným členěním kompozice. Výsledkem je například román, který čtenáře vede k seřazení volných kapitol do nějakého pořadí. Pouze první a poslední kapitola jsou pevně dány, ostatní mohou být různě kombinovány. Další technikou, kterou použil například William Burroughs, je stránka, kde je text přetočen vertikálně a čtenář ji musí spojit s další stranou, která k ní patří.²¹

Paranoia, nebo hrozba pohlcení systémem. Postmoderní autoři tuto skutečnost reflektují například nedůvěrou ve stálost, omezení, stagnaci či přesvědčením, že společnost osnuje spiknutí proti jedinci.²²

Bludné kruhy se objeví ve chvíli, kdy se text a reálný svět začnou vzájemně prostupovat do takové míry, kdy je od sebe nemůžeme oddělit. To se stane například pokud autor vkročí do textu, nebo v případě začlenění reálné historické postavy do fiktivního příběhu.²³

Jako další můžeme uvést jazykový nepořádek v pracích postmodernistů. Podle Simse je srovnání nepořádku postmoderního psaní a šílenosti naprosto odpovídající. Výše uvedené znaky jako fragmentace, uvolnění asociací či paranoia jsou jak rysy typickými pro postmoderní literaturu, tak i příznaky jazykové poruchy u schizofrenie.²⁴

S některými z těchto znaků jsme se mohli setkat již u modernistů, například v pracích Jamese Joyce nebo Virginie Woolf.

---

²⁰ Sims, Stuart (ed.). *The Routledge Companion to Postmodernism*. 3rd Edition. London: Routledge, 2011. Print. s. 126

²¹ Tamtéž, s. 128

²² Tamtéž, s. 129

²³ Tamtéž, s. 131

²⁴ Tamtéž, s. 132

1.3 Groteska

Termín groteska jako takový, je těžké vystihnout, protože se objevoval a objevuje v mnoha časových etapách, v rozličných uměleckých oborech a v mnoha kulturách. To často způsobuje chybnou interpretaci tohoto termínu.

Nejprve uvedu obecnou definici:

V obyčejném hovorovém použití, je toho slovo běžně spojováno jako pejorativní s neúmyslně směšným nebo hrůzným. Při kritickém použití může být použito k popisu jakéhokoli stylu umění, které se odchyľuje od konvenčních vzorů. Primárním smyslem obou těchto rozšířených smyslů slova je nesoulad s normálním nebo reálným.²⁵

Samotný původ slova najdeme v italštině ze slova „grotta“. Koncem 15. století v Itálii začali někteří archeologové provádět výkopy v Římě a dalších částech Itálie. V Římě, v oblastech blízko Taterských lázní objevili volně stojící sochy, fontány, malované zdi a stropy s freskami. Obrazy na stěnách a stropěch byly považovány za zvláště zajímavé z toho důvodu, že jejich funkce byla čistě estetická. Měly sloužit pro potěchu oka místo toho, aby poučily duši. Tyto obrazy začaly být označovány jako „grotesche“, od slova „grotta“, které znamená jeskyně či podzemní dutina.²⁶

Termín se stal populárním v 18. století v Německu a Anglii, kde byl používán pro satiru a karikatury. Hlavním důvodem bylo, že právě probíhalo osvícenství – věk rozumu. Proto vše, co bylo považováno za výstřední nebo přehnané, se stalo komickým. Zvláště důležité v tomto období bylo dílo Friedricha Schlegela – *Conversation on Poetry* (1804), kde odkazuje na „děsivý aspekt humoru a hrůzný aspekt komedie“, což bylo od té doby přijato jako definice grotesky v literatuře.²⁷

---

²⁵ CLAYBOROUGH, Arthur. *The Grotesque in English Literature*, Oxford University Press; 1st ed edition. 1965. s. 16.

²⁶ BARASCH, Frances K., *Grotesque: a study in meanings*. S.l.: De Gruyter, 1971. s. 18

²⁷ The Grotesque: A Brief Overview of the Literary Term | LetterPile. *LetterPile - Writing and Literature* [online]. Copyright © 2017 HubPages Inc. and respective owners. [cit. 29.11.2017]. Dostupné z: <https://letterpile.com/writing/The-Grotesque-A-Brief-Overview-of-the-Literary-Term>

Ve 20. století související literární a vizuální hnutí jako německý expresionismus, surrealismus, absurdní divadlo a groteskní divadlo, byly ovlivněny kombinací komediálního a děsivého, a tak získali spojení s literární groteskou.²⁸

Wolfgang Kayser popsal grotesku jako odcizený svět, který již není důvěryhodný a nejsme schopni se v něm orientovat, protože je nesmyslný. Vidí grotesku jako hru s absurdem, která se snaží vyvolat a potlačit démonické aspekty světa.²⁹ Za jakýsi cizí a zvláštní svět bychom mohli považovat například i pohádky. Přesto ale pohádkové světy nejsou úplně odcizeny v tom smyslu, že prvky, které jsou pro nás známé, se náhle neukazují jako zlověstné. Náhlost a překvapení jsou důležitými znaky grotesky. Její zastoupení v umění se netýká stavu klidu, ale akce nebo situace plné napětí. Měla by silně zasáhnout až vyděsit, jelikož svět, který známe přestává být důvěryhodný a my nevíme, zda v tomto světě budeme schopni nadále žít. Strach v grotesce tedy není strachem ze smrti, ale naopak strachem z života.³⁰

Důležitým charakterem groteskního díla je prvek disharmonie, ať už jde o konflikt, střet nebo spojení nesourodého. Je důležité, aby se tato disharmonie projevovala nejenom v díle samotném, ale také v reakci, kterou produkuje.³¹

Groteska zapadá současně někam mezi reakci, že se jedná o něco zábavného a zároveň děsivého. Samozřejmě vnímání tohoto faktu je velmi individuální.

Často se objevuje splynutí člověka se zvířetem, zeleninou nebo strojem. Příkladem tohoto groteskního prvku by nám mohla být Proměna od Franze Kafky. Příběh ve, kterém se hlavní postava Řehoř Samsa, jednoho rána probudí a zjistí, že se jakýmsi způsobem proměnil v obrovského brouka.³²

---

²⁸ The Grotesque: A Brief Overview of the Literary Term | LetterPile. *LetterPile - Writing and Literature* [online]. Copyright © 2017 HubPages Inc. and respective owners. [cit. 29.11.2017]. Dostupné z: <https://letterpile.com/writing/The-Grotesque-A-Brief-Overview-of-the-Literary-Term>

²⁹ KAYSER, Wolfgang Johannes. *The grotesque in art and literature*. Morningside ed. New York: Columbia University Press, 1963. s. 171

³⁰ Tamtéž, s. 185

³¹ THOMSON, Philip J. *The grotesque*. London: Methuen, 1972. s. 20

³² The Grotesque: A Brief Overview of the Literary Term | LetterPile. *LetterPile - Writing and Literature* [online]. Copyright © 2017 HubPages Inc. and respective owners. [cit. 29.11.2017]. Dostupné z: <https://letterpile.com/writing/The-Grotesque-A-Brief-Overview-of-the-Literary-Term>

Harpham tvrdí, že aby byl objekt groteskní, musí vyvolat tři reakce a to smích, úžas a odpor nebo zděšení. Tyto tři elementy koexistují, všechny jsou současně přítomny a bez hierarchického uspořádání přispívají ke vzniku groteskního výsledku.³³

Koncepce grotesky se během let měnila a vyvíjela, definice je tedy obtížná. Rozhodně ale můžeme říci, že odporuje tomu, co je považováno za známé nebo „normální“. Pojí se s absurdním, často si pohrává s něčím nemožným, neskutečným či děsivým.

1.4 Sociokulturní situace v USA v 60. – 90. letech

60. léta 19. století v USA byla ve znamení boje za občanská práva, rozvíjení hnutí hippie a probíhající války ve Vietnamu.

Prezidentem spojených států amerických byl od roku 1961 John F. Kennedy, až do roku 1963, kdy byl zavražděn. Válku ve Vietnamu viděl jako zásadní bitvu v boji proti komunismu. Po Kennedyho smrti se prezidentem stal tehdejší viceprezident Lyndon B. Johnson.

Roku 1965 Johnson postupně rozvíjel zapojení USA do Vietnamské války a na konci roku bylo ve Vietnamu asi 180 000 vojáků. Válka, která začala jako občanská válka mezi Severním a Jižním Vietnamem, skončila jako válka USA proti komunistické vládě ve Vietnamu. Američtí vojáci bojující ve Vietnamu podléhali frustraci, byli nuceni bojovat ve velmi nepříznivých podmínkách, prodírat se hustou džunglí v blátivé půdě.

Koncem desetiletí se mnoho amerických občanů bouřilo a protestovalo proti válce. Mezi nimi byli nejčastěji mladí lidé, mnoho vysokoškolských studentů, starší generace se naopak mnohdy války zastávala. Jedna z mnoha stížností studentů se týkala minimálního věku pro odvedení do války, který byl stanoven na 18 let, zatímco volební věková hranice byla 21 let. Tato změna byla přijata roku 1971, kdy se volební věková hranice snížila také na 18 let. V říjnu 1967 se asi 50 000 lidí vydalo na protestní pochod

---

³³ HARPHAM, Geoffrey. "The Grotesque: First Principles", from *The Journal of Aesthetic and Art Criticism*, Vol. 34, No. 4 1976. s. 461-468

do Pentagonu, ve Washingtonu DC. Mnoho studentů dávalo květiny do zbraní těm, kteří střeží pentagon. Počátkem roku 1969 se proti válce postavila více než polovina národa.

V lednu 1964 učinil nový prezident Johnson řadu návrhů, kterými zahájil „válku proti chudobě“. Nejdůležitějšími programy byly Medicare a Medicaid. Medicare poskytovala levnější zdravotní pojištění seniorům a Medicaid zajišťovala zdravotní pojištění chudým. Tyto změny velice zlepšili životní úroveň chudých občanů a zajistily jim lepší zdravotní péči.³⁴

V 60. letech gradovala situace ohledně afroamerických občanů. Jedním z nejvýznamnějších vůdců afroamerického hnutí za občanská práva byl Martin Luther King. Prezident Kennedy oznámil návrh zákona o občanských právech, který by odsuzoval jakoukoli segregaci na celostátní úrovni. Zákon byl přijat roku 1964 a učinil ilegálním jakoukoli diskriminaci vůči afroamerickým občanům. Mimo to zakázal diskriminaci dle pohlaví, náboženství nebo etnického původu. Více než 200 000 lidí všech národností a barev pleti se zúčastnilo masivního pochodu, kde zazněl proslov Martina Luthera Kinga – I have a dream, jenž se stal jedním z největších projevů v historii. 1964 získal King Nobelovu cenu za mír. V dubnu 1968 byl zastřelen na balkóně v motelovém pokoji.³⁵

Myšlení v 60. letech se změnilo z konzervativního na revoluční, mladí lidé chtěli ovlivňovat změny ve vzdělání, zábavě, životním stylu a zákonech.

Hnutí za práva žen rozpoutala kniha *The Feminine Mystique*, kterou napsala roku 1963 Betty Friedan. Kniha se stala u žen velmi populární a řešila problém nedostatečného vzdělání, které se dostalo ženám ze střední třídy. Ženské hnutí vytvořilo liberální skupinu nazvanou Národní organizace pro ženy, složenou z převážně vzdělaných žen. Roku 1970 měla organizace více než 3 000 členů. Ženy se snažily

---

³⁴ US History/Kennedy and Johnson - Wikibooks. [cit. 30.11.2017] [online]. Dostupné z: https://en.wikibooks.org/wiki/US_History/Kennedy_and_Johnson#President_John_F._Kennedy_1961-1963

³⁵ US History/Kennedy and Johnson - Wikibooks. [cit. 30.11.2017] [online]. Dostupné z: https://en.wikibooks.org/wiki/US_History/Kennedy_and_Johnson#President_John_F._Kennedy_1961-1963

zvyšovat povědomí o jejich problémech a snažily se rozpoutávat diskuze o tom, že jsou podřízeny mužům jak v domácnosti, tak v pracovním životě.³⁶

V 70. letech ženy tvrdily, že za poslední desetiletí dosáhly mnoha změn. Například získaly právo usednout v porotě nebo právo svobodných žen mít potomka. Jedním z cílů bylo také změnit názor a zákon ohledně znásilnění. Dříve psychiatři tvrdili, že ženy často působí provokativně na útočníka, například svým vzhledem.³⁷

V letech 1969–1974 byl Americkým prezidentem Richard Nixon, který slíbil stažení Amerických vojáků z války ve Vietnamu a z větší části se mu tento slib podařilo dodržet. V roce 1971 bylo ve Vietnamu pouze 60 000 vojáků. Válka skončila roku 1975 a většina Američanů byla rozhořčená z toho, že se válka vůbec musela uskutečnit. Vietnam ležel v troskách a za obět padlo nespočet lidských životů na obou stranách.³⁸

Spojené státy odstartovaly rozsáhlou výstavbu dálnkových, vysokorychlostních a vysokokapacitních silnic, usnadňujících nový životní styl, který byl více závislý na automobilech. Dříve bylo důležité, aby pracovníci žili blízko svého pracoviště a čekala je tedy relativně krátká cesta do práce autem, městskou hromadnou dopravou nebo i pěšky. V druhé polovině 20. století bylo však stále častější, že pracovníci žili na předměstích vzdálených od jejich zaměstnání ve městech, protože díky rychlostním silnicím a levnému benzínu to nebyl problém. Jak rostla americká předměstí, rostla i spotřeba ropy a začaly se objevovat dopravní, environmentální a nepřímé zdravotní problémy. Tento trend v 70. letech a v novém tisíciletí výrazně ovlivňoval politiku USA v oblasti energetiky a životního prostředí.³⁹

Před 70. lety 20. století se o ochranu ovzduší a vod staral každý stát sám. Po 70. letech se tato starost přesunula na federální vládu. Roku 1970 začala fungovat Americká agentura pro ochranu životního prostředí (EPA), byla navržena tehdejšími

---

³⁶ US History/Kennedy and Johnson - Wikibooks. [cit. 30.11.2017] [online]. Dostupné z: https://en.wikibooks.org/wiki/US_History/Kennedy_and_Johnson#President_John_F._Kennedy_1961-1963

³⁷ US History/Nixon and Indochina - Wikibooks. [cit. 30.11.2017] [online]. Dostupné z: https://en.wikibooks.org/wiki/US_History/Nixon_and_Indochina

³⁸ US History/Nixon and Indochina - Wikibooks. [cit. 30.11.2017] [online]. Dostupné z: https://en.wikibooks.org/wiki/US_History/Nixon_and_Indochina

³⁹ US History/Ford Carter Reagan - Wikibooks. [cit. 6.12.2017] [online]. Dostupné z: https://en.wikibooks.org/wiki/US_History/Ford_Carter_Reagan

prezidentem Spojených států Richardem Nixonem. Tato agentura se zabývá ochranou lidského zdraví a ochranou životního prostředí.⁴⁰

Environmentální i ekonomické obavy z rychle rostoucích měst vedly k přijetí rozsáhlých právních předpisů, jako zákona o čistém vzduchu z roku 1970 nebo změně zákona o ochraně před znečištěním vod z roku 1972. Dalšími zákony byly například zákon o ohrožených druzích z roku 1973 nebo zákon o ochraně a obnově zdrojů z roku 1976. Tyto a další zákony upravovaly veřejné systémy pitné vody, toxické látky či pesticidy a chránily přírodu, divočinu a řeky. Krom toho také zajišťují průzkumy znečištění, vyčištění kontaminovaných míst a monitorování.

Vytvořením těchto zákonů došlo k zásadnímu posunu v ekologickém hnutí. Proti-nukleární protesty, které se v 70. a 80. letech konaly poměrně často, přerostly v ekologická hnutí. Mnoho kampaní proti jaderným elektrárnám zaujaly pozornost celého národa. Roku 1982 demonstroval v Central Parku v New Yorku jeden milion lidí proti jaderným zbraním a za konec závodu ve zbrojení během Studené války. Byl to největší protest tohoto typu a největší politická demonstrace v americké historii. Protesty na mezinárodní den jaderného odzbrojení se konaly 20. června 1983 na padesáti místech po celých Spojených státech.⁴¹

Navzdory velkým změnám, které se podařilo učinit v 60. a 70. letech, rasové vztahy se během vlády Ronalda Raegana (1981-1989) posunuly zase o velký krok zpět. V chudobě žilo třikrát více afroamerických občanů než bělochů a životní podmínky v chudých městských komunitách se stále zhoršovaly. Jednou z hlavních příčin byl crack, jedna z nejlevnějších a nejnávykovějších drog. V 80. letech Amerika zaznamenala prudký nárůst drogových zločinů a násilí souvisejícího s gangy.

Objevil se celostátní trend migrace z měst na předměstí. Ve městech zůstala menší populace, což znamenalo menší zisk z daní, za to s velkými chudými menšinami. Dále se do opravených starých městských center začala stěhovat mladá střední třída obyvatel,

---

⁴⁰ Pollution in the United States - Wikipedia. [cit. 10.12.2017] [online]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Pollution_in_the_United_States

⁴¹ Environmental movement in the United States - Wikipedia. [cit. 11.12.2017] [online]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Environmental_movement_in_the_United_States

což odsunulo nižší třídu a chudé a přispělo k jednomu z největších problémů 80. let-bezdomovectví.⁴²

V 90. letech populace pokračovala v růstu na více než 250 milionů obyvatel. Během století se počet obyvatel téměř zčtyřnásobil. Pokroky ve zdravotnictví přinesli rekordní průměrnou délku života. Hispánská populace rostla pětkrát rychleji než zbytek obyvatelstva a začala se ukazovat jako politická síla.

Byly patrné změny, které zbyly z protikulturní revoluce 60. a 70. let, jako například postoje k oblékání. Nová tolerance obzvláště převládala v otázkách sexu, což bylo zřejmě historicky nejcitlivějším téma, které kdy Američané měli. Drogy zůstaly stále v módě, LSD už nebylo tak populární, zatímco marihuana ano. Dříve rozšířený heroin nahradil crack, nejlevnější a nejvíce návyková droga. Rozčarování nad konzumací drog, alkoholu a zločinností bylo rozšířené. Zvýšila se věková hranice pro získání řidičského oprávnění. Lidé se začali bouřit proti kouření a v mnoha státech vznikaly zákazy kouření na veřejných místech.

V 90. letech se rozšiřovalo onemocnění AIDS. Většina politiků se zdráhala přispět na boj s AIDS, zejména proto, že byla tato nemoc považována za „nemoc homosexuálů“, která neohrožovala ostatní Američany.

Roku 1991 došlo k rozpadu Sovětského svazu, což mělo za následek konec Studené války.⁴³

V letech 1990–1991 probíhala Válka v Perském zálivu. Šlo o ozbrojený konflikt mezi Irákem, v čele se Saddámem Husajnem a koalicí 28 států v čele s USA, za účelem osvobození Kuvajtu, která skončila vítězstvím koalice.⁴⁴

V prezidentských volbách roku 1992 vyhrál demokratický kandidát William Jefferson Clinton.

---

⁴² US History/Ford Carter Reagan - Wikibooks. [cit. 30.11.2017] [online]. Dostupné z: https://en.wikibooks.org/wiki/US_History/Ford_Carter_Reagan

⁴³ US History/Bush Clinton - Wikibooks. [cit. 30.11.2017] [online]. Dostupné z: https://en.wikibooks.org/wiki/US_History/Bush_Clinton

⁴⁴ Válka v Zálivu – Wikipedie. [cit. 30.11.2017] [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1lka_v_Z%C3%A1livu

1.5 Apokalypsa

Slovo apokalypsa si pravděpodobně většina z nás spojí s koncem světa, či s nějakou katastrofou, která by výrazně změnila svět a život na něm. Obecná definice tohoto pojmu, když nahlédneme do Akademického slovníku cizích slov zní: „*1. náb. literární útvar rozšířený v judaizmu a raném křesťanství, líčící zjevení blízkého konce tohoto věku, doprovázeného úděsnými katastrofami, a věštící nadcházející příchod tisíciletého božího království; A. Zjevení Janovo, kniha, kt. byla jako jediná z těchto apokalyps pojata do Nového zákona 2. kniž. hrůzná věc, událost ap., hrůza, pohroma, děs: válečná a.*“⁴⁵

Slovník spisovného jazyka českého říká: „*apokalypsa, -y, apokalypse, -e ž. (z řec.) náb. poslední kniha Nového zákona, která obsahuje mystická proroctví o konci světa: zjevení z a-y; rozjímání o a-e; přen. hrůza, děs: a. války*“⁴⁶

Z hlediska etymologie se dozvíme, že slovo apokalypsa pochází z řeckého slova *apokálypsis*, které znamená zjevení, či odhalení.⁴⁷

Zmiňovaná poslední kniha Nového zákona, Zjevení Janovo, je celá představena jako jedno velké zjevení. Existuje mnoho výkladů této knihy, z mnoha hledisek.

Všeobecným výkladem je: „*V knize vidíme symbolický obraz stálého boje mezi dobrem a zlem, mezi křesťanstvím a pohanstvím. Zjevení nemá být ztotožňováno s žádnou historickou událostí ani v minulosti, ani v budoucnosti.*“⁴⁸

Podíváme-li se na téma apokalypsy v literatuře, v přeneseném významu lze jako apokalyptické chápat každé dílo, které zachycuje hrůzy ohrožující lidskou společnost v neznámé budoucnosti.⁴⁹ Obvykle se objevuje i postava jakéhosi proroka, který zprávu o konci světa, případně o nějaké katastrofě přináší. Tato postava s sebou přináší

---

⁴⁵ Internetová jazyková příručka – apokalypsa. *Internetová jazyková příručka* [online]. Copyright © [cit. 30.11.2017]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=apokalypsa>

⁴⁶ Internetová jazyková příručka – apokalypsa. *Internetová jazyková příručka* [online]. Copyright © [cit. 30.11.2017]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=apokalypsa>

⁴⁷ REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*. Voznice: Leda, 2001. s. 57

⁴⁸ Zjevení Janovo – Wikipedie. [cit. 30.11.2017] [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Zjeven%C3%AD_Janovo

⁴⁹ Ústav pro českou literaturu ČSAV. ed. VLAŠÍN, Štěpán. *Slovník literární teorie 2. rozš. vyd.* Československý spisovatel, 1984. s. 26

notnou dávku pochybností, protože nikdo si nemůže být jistý, zda mluví pravdu a jestli se vše stane opravdu tak jak říká. Zároveň je ale tato osoba vnímána jako někdo důležitější, někdo, kdo ví víc než všichni ostatní.⁵⁰

V apokalyptické literatuře můžeme rozpoznat některé společné znaky, které se zde objevují. Například obvykle přichází nějaké odvážné prohlášení, ve formě obrazu či vidění. Obsahuje zvláštní vize, strašné postavy, důrazně užívá symbolické představy a je bohatá na metafory. Samozřejmě obsahuje hojné množství událostí vedoucích k naprosté zkáze, nebo významného poničení světa. Události mnohdy vedou k nějaké formě „posledního soudu“, kde jsou hříšníci odsouzeni k záhubě, vyvolení jsou spaseni a počíná fáze obnovy „nového“ světa. Rozhodně ale nemůžeme tvrdit, že všechny publikace apokalyptické literatury obsahují výše zmíněné rysy.⁵¹

Sami v dnešní době jsme mohli zaregistrovat několik údajných předpovědí konce světa. Pravděpodobně nejvýznamnějším datem, které nemohlo uniknout snad nikomu, byl 21. prosince 2012. Na tento den připadal konec Mayského kalendáře, který hlásá začátek něčeho nového, což dle teorie o apokalypse, mohlo být vyloženo jako devastace dosavadní podoby světa a začátek nové podoby světa. Začátek kalendáře byl odborníky spojován s počátkem světa, ale o jeho konci žádné určité informace nejsou. Nicméně díky medializaci tohoto data, se informace rozšířily a v mnoha případech vyvolaly skutečnou hrůzu, z toho, co nastane, i přesto, že se tato teorie vlastně neopírala o žádná vědecká fakta a šlo čistě jen o spekulace.

---

⁵⁰ OLEHLA, Richard. *Perspektivy konce: Thomas Pynchon a americký román po 11. září*. Praha: Karolinum, 2014. s. 16

⁵¹ HELM, David R., *An Approach to Apocalyptic Literature: A Prime for Preachers*. Chicago: The Simeon Trust. 2009. s. 6

2. Praktická část

2.1 Sailor Song

Kniha *Sailor Song* vyšla po autorově dlouhé odmlce roku 1992 a zaznamenala velký úspěch.

„Powerfully affecting ... [Kesey] is a novelist of unusual force.” – *The New York Times*

Dříve než se zaměřím na konkrétní prvky v díle, ráda bych celkově přiblížila celou knihu. Děj románu je zasazen do blízké budoucnosti, počátek 21. století, do malého rybářského městečka Kuinak na Aljašce. Hlavní postavou je Ike Sallas, bývalý ekologický terorista 90. let minulého století, který zde chce strávit poklidný život, chytat ryby a užívat si klidu a pohody. Zbytek světa je pustošen ekologickými katastrofami a Aljaška je poslední téměř nedotčené místo k žití.

Ike měl rodinu, manželku a malou dcerku Irene, která se ovšem narodila s rozštěpem páteře a vodnatelností hlavy. Přes veškerou snahu a lékařskou pomoc, následkem těchto vrozených defektů brzy zemřela. Právě po této události se z Ika Sallase stal proslulý ekologický terorista, známý pod přezdívkou Bakatcha Bandit (Bandita Smesikvit). Činy, které prováděl jako Bakatcha Bandit byly formou jeho pomsty společnosti, za užívání chemikálií, které mohly být zřejmě příčinou vrozených vad jeho dcerky.

Klid městečka Kuinak je narušen, když do města vpadne filmový štáb, v čele s bývalým obyvatelem Aljašky albínem Nickem Levertovem, aby zde natočili pohádku *Schoola and the Sea Lion*. Později se ukáže, že Nick je synem Alice Carmodyové, kterou znásilnil její otec. Alice dala Nicka do náhradní péče a odjela studovat.

Nick Levertova zná i Ike Sallas z pobytu ve vězení. Ike odhalí pravý záměr Nicka, který se přijel pomstít jemu, své matce a celému rodnému městu za všechno zlé co ho v životě potkalo. Filmová společnost má v plánu udělat z Kuinaku zábavní park a Ike se

snaží přesvědčit obyvatele města, aby tak lehce nerozprodávali svůj majetek, ti jsou ale příliš zaslepeni vidinou bohatství a lepšího života.

Náhlé změny počasí v čele s ničivou bouří, která zasáhne nejen Aljašku ale celý svět, zabrání obchodu. Nápad s přestavbou města jde stranou a filmový štáb se snaží za každou cenu dostat pryč z Aljašky. Paradoxně tedy zuřivá bouře nakonec vede k něčemu dobrému a zachrání městečko Kuinak.

Ráda bych zde také zmínila milostný příběh, který probíhá spíše na pozadí ostatních událostí a naplno se ukáže až ke konci románu. Manželství Alice Carmodyové a Michaela Carmodyho nebylo nijak ideální a oba ho brali spíše jako výhodný a praktický krok. Alice byla a je k mužům nedůvěřivá, což je vzhledem k její minulosti více než pochopitelné. Když se ale její manžel vrátí z výpravy pro novou loď i s novou přítelkyní, Alice je samozřejmě našťvaná. Zanedlouho si ale uvědomí, že možná chová nějaké city k Sallasovi. Ike je Alicin podřízený, ale jejich vztah je komplikovanější a pomalu se začíná měnit z pracovního na romantický.

Ike Sallas se odebral na Aljašku k odpočinku, trávit zbytek života chytáním ryb a odpočinout si od divokého života bandity. Působí až dojmem, že od života už nic zvláštního nečeká, jen klidné a spokojené dožití. Ale ve chvíli, kdy je ohroženo jeho město, dokáže hrozbu včas vycítit a bojovat proti ní. Hrozbou je myšlen celý filmový štáb, který do Kuinaku přijel, v čele s Nickem Levertovem. Ike navíc pozná, že Nick se neštítí ani chladnokrevné vraždy. Vrcholem jeho počínání, pomyslnou poslední kapkou je, když záměrně přejede Marleyho, starého psa, který žije s Ikem a Greerem.

V Sailor Song je oblíbenou drogou scoot. Jedná se o čaj, respektive dva sáčky různého čaje, černého a bylinkového, které se společně louhují až se jejich příměsí spojí v účinnou drogu. Co přesně scoot je, není známé. Vznik této nové drogy byl připisován německým vědcům a stal se nejužívanější drogou na Aljašce. Scoot byl oblíbený, protože lidem umožnil tvrdě pracovat, dodával energii a když přišla vhodná chvíle natáhnout se, člověk se mohl vyspat a vstát odpočatý a znovu připravený k práci. Abstinenční účinky se projevovaly rýmou, lehkou nervozitou a nutnou potřebou několikadenního spánku. Při užívání scootu se vám totiž nezdály vůbec žádné sny.

Scout prodával i Nikolas Levertov. „The scout he was dealing wasn't just prime zam, it was both bags, green and black.“ (Sailor Song, str. 355)

Autor měl hojně zkušenosti s drogami, za jeho života docházelo k velkému rozvoji, co se týče návykových látek. Objevovaly se nové drogy, navíc Kesey byl u zrodu hnutí hippie, které bylo a dodnes je spojováno, mimo jiné, s užíváním návykových látek. Tyto fakta a zážitky autor promítl i do svého díla Sailor Song. Pravděpodobně si představoval, že tuto podobu by mohly mít drogy v budoucnosti.

V knize si můžeme všimnout i nadměrné konzumace alkoholu, což není tak neobvyklé jako nová droga scout, kterou si Kesey vymyslel. Společně s nikotinem je alkohol jednou z nejrozšířenějších návykových látek vůbec. Navíc zamyslíme-li se nad tím, že děj se odehrává v malém rybářském městečku a většina obyvatel zde, jsou rybáři či námořníci, vyvstane mi na mysl fráze „pít jako námořník“.

2.1.1 Využití groteskních prvků

Celý román provází vtipné dialogy, autorův smysl pro humor je nepopiratelný. Zaměříme se však na znak grotesky.

První groteskní scéna se objevuje na samém začátku knihy. Hlavní hrdina Ike Sallas spí ve svém přívěsu a zdá se mu sen o jeho bývalé manželce. Vidí ji v jejich tehdejší domě, jak nahá sedí u jídelního stolu a nahlas předčítá z bible. Volá na ni, ale ona ho neslyší. „The tableau strikes him as sadly burlesque: the all-American breakfast nooky; the religious motif; the way she cuddles the book so close she might have been following the text with a nipple. Something about the scene ludicrous and insulting, like the taunt of a thumb ribbing you.“ (Sailor Song, str. 2)

Ike se probouzí, je ve svém přívěsu a přemýšlí o snu, co se mu právě zdál. V tom uslyší venku hluk, jako by něco naráželo do jeho přívěsu. Když se vyjde se zbraní v ruce podívat, co se venku děje, naskytne se mu děsivá podívaná. Vidí stvoření tyčící se na zadních tlapách, má velice úzký pas, dlouhým ocasem mrská sem a tam a hlavu má naprosto hladkou, bez chlupů a rysů. Ike si na stvoření posvítí baterkou a na mírném

světle rozezná pod skelným povrchem přece jen nějakou tvář. Zjevení ho vyděsí, působí strašidelně, Ike se domnívá, že jde o nějakého mutanta, o zvrácený výsledek lidských zásahů do přírody a přirozených procesů. Ve chvíli, kdy má stvoření na mušce, se kreatura otočí o 180 stupňů a Ike si povšimne etikety na zadní části hlavy. „Hell, it’s a cat, a cat got his head stuck in a mayonnaise jar.“ (Sailor Song, str. 4)

Stvoření, které zpočátku působilo jako nějaká hříčka přírody, ze kterého šel strach, se nakonec ukázalo jako obyčejná kočka s hlavou zaseklou ve sklenici od majonézy.

Další situací, kterou bych v této kapitole zmínila, je natáčení se lvouny. Šlo o zachycení scény, kdy jedna z hlavních postav pohádky, princezna Shoola, jede na hřbetě lvouna. Lvoun s umělou figurínou na zádech nechtěl příliš spolupracovat, a tak museli zakročit krotitelé, ošetřovatelé a asistenti. Hlavní krotitel šel proti zvířeti s elektrickým obuškem, když se přiblížil lvoun po něm vystartoval. Po několikátém výpadu spadl krotitel rovnou na zadek na mokrá prkna. Asistent, který hned přispěchal, mu na pomoc nešťastně podal místo ruky svůj vlastní obušek, což oba muže okamžitě odhodilo. Celou touto scénkou se bavil zejména Nikolas Levertov.

Ve dvanácté kapitole se muži úspěšně vracejí ze záchranné mise Billyho Bellisariuse, společně s panem Carmodym a jeho novou milenkou Willhelminou Hardesty. Carmody jí samozřejmě nic neřekne o své manželce Alici, která na něj čeká v Kuinaku. K tomuto nepříjemnému setkání všech jmenovaných dojde v Krabím Hrci. „Don’t be shy, girl. Let me introduce you ladies. Alice, this is Willimina Hardesty. She’s from Texas. Willi, this is the missus, Alice Carmody, about whom I’ve told you so much...” „About whom he has told me exactly squat,” Willi said, pulling free of Carmody’s clutch again, quite emphatically. Grinning hard, she said, „Missus Carmody,” and, fearing that a handshake might be rejected under the circumstances, made an awkward little bow.“ (Sailor Song, str. 298)

Filmový štáb začal celé město upravovat k obrazu svému, domy dostávaly kulisy apod. Velké překvapení čekalo na starého pana Carmodyho, když se vrátil z výletu s režisérem Steubinem a hrdě ho vedl do svého domu. Když k němu dorazili, kolem domu byly kulisy, aby dům vypadal jako domorodý. Průčelí bylo stylizováno do obrovské žáby, v oválných otevřených ústech bylo jediné okno a vstup do domu byl

mezi žabími stehny. Carmody je v šoku z celého zjevení, zatímco Steubins se náramně baví, zejména kvůli skutečnosti, že kulisy namalovala Carmodyho manželka Alice, kterou ve štábu zaměstnali jako uměleckou konzultantku.

V posledních kapitolách knihy dojde k velké bouři, během níž se Ike a režisér Steubins vydávají na Stříbrné lišce zachránit pana Carmodyho a jeho posádku, která uvízla na moři na porouchané lodi Kobra. Greer, který je také na Kobře, je strachy bez sebe a snaží se dovolat nějaké pomoci. Radiové spojení nefunguje dobře a Greer se snaží poslat zprávu Morseovou abecedou. Bouře přichází a Carmody se jako správný kapitán snaží podpořit morálku na lodi a odlehčit situaci vůbec. Začne pěstí vyhrožovat k nebesům a zakončí to výmluvným gestem. „Carmody grinned around at them. „Aagh, he’s all bluff. Watch. Hey, Windbag-bag this!“ In a show of burlesque braggadocio he turned around and bent over and farted at the sky.“ (Sailor Song, str. 462) Všechny kromě Greera to rozesměje, Emil však bere vážně svou funkci komunikačního důstojníka a dál se snaží přivolat pomoc.

Greerova zpráva v morseově abecedě nakonec dorazí k režiséru Steubinsovi, který ji předá Sallasovi a společně vyrazí na Stříbrné lišce zachránit posádku Kobry. Ne všichni na Stříbrné lišce s tím však souhlasí, zejména první důstojník Singh je proti, aby Ike využil jejich poslední záchranný člun k evakuaci posádky Kobry. Sallas se jím ale nedá zastrašit a člun ukradne. Singha jeho jednání rozhořčí a nařídí panu Smolletovi použít zbraň. První výstřel padne před přední člunu. Ve chvíli kdy Ike čeká druhý výstřel a krčí se na dno člunu, zaslechne klení a šplouchnutí, když se otočí, zjistí že Smollet spadl do vody, kde se teď plácá a unáší ho proud.

2.1.2 Tematika apokalypsy

Téma zničení světa prostupuje celý román Sailor Song. Celá planeta Země je zde ovlivněna a pustošena ekologickými katastrofami. Životním prostředím a jeho stavem jež ovlivňuje životní podmínky v románu se budu zabývat v následující kapitole, avšak musí být zmíněna i zde, jelikož s tematikou apokalypsy úzce souvisí.

Děj se odehrává na téměř nepoškozené části světa, jehož obyvatelé ale sledují a uvědomují si dění mimo Aljašku. Velice často se objevují poznámky o tom, že konec světa brzy přijde. Mnohdy jsou s tím lidé naprosto smířeni.

Jak již bylo řečeno v první části mé práce, termín apokalypsa je spjatý s Biblií. Odkazy na Bibli i náboženství jako takové jsou v *Sailor Song* velmi časté. Například hned na první stránce knihy, kdy se Ikeovi zdá sen o jeho bývalé ženě, která předčítá z Bible. V souvislosti s apokalypsou se obvykle objevuje postava takzvaného proroka. Tuto osobnost bychom mohli vidět i zde, v reverendu Greenerovi. Ike a jeho přítel Emil Greer vyražejí vyzvednout zraněného Billyho Bellisariuse do nemocnice ve Skagway. Tam se ale dozví, že si pro něj před mnoha hodinami přijel již někdo jiný, a to reverend Thaddeus Greener, který mu sám zranění způsobil, a odvezl ho na svou farmu Beulahland (Blaženství) u jezera. Zde Ike s Greerem potkají další známou tvář, Archieho Culligana, který spolu se svým bratrem provázal na lodi pana Carmodyho. Greener se projevuje jako náboženský fanatik a zřejmě se považuje za spasitele nebo za vyvoleného, který má v moci vybrat jedince, kteří budou spolu s ním zachráněni. „Come to Jesus, the form called, a sound so deep it might have issued from a crack in the ocean floor.“ (*Sailor Song*, str. 144) „God’s judgement proclaims that this whore must be swept away-swept away-with the Broom of Annihilation... and I believe I am that Broom!“ (*Sailor Song*, str. 149)

Reverend odvede Sallase, Greera i Archieho za Billym, kde se dozví, že za Billyho zlomenou kostrč může sám Greener. Důvodem potyčky mezi nimi byl, jak reverend sám řekl, teologický sporný bod o tom, jak budou vypadat poslední dny světa. Billy tvrdí, že může matematicky dokázat, že svět skončí v ledu, ale reverend je opačného názoru, a to, že svět sežehnou plameny. Na své farmě Greener vede kult, shromažďuje „zbloudilé ovečky“, ty zde obdělávají půdu a reverend jim, pokud se přidají a přijmou Ježíše Krista, slibuje spasení. Tvrdí, že až dojde ke zkáze, k apokalypse a svět bude zničen, dostaví se poslední soud a věří tomu, že on a jeho „stádo“ budou spaseni. Snaží se přesvědčit Sallase, že nesmějí odejít a neodejdou: „You won’t be taking your friends back, you know. Everyone has the right to an education, even dope dealers and fornicators. This is the University of the Motherfucking End, Sallas, and these students are up her efor a crash course. They got no time to play around down in Hollywood,

they got to cram. You know it and I know it. They got to stay. And so should you, man. I wish with all my soul I could persuade you..." (Sailor Song, str. 152) Ten ho ale účinným chvatem složí a všichni se vydávají na útěk.

V posledních kapitolách knihy přichází veliká, ledová bouře. Carmody, Willi, Greer, Nels a Archie vyjeli ráno s lodí na lov, ta se ale porouchala, přišli o kormidlo, loď se teď točila v kruhu a pasažéři se nemohli dostat pryč. Greer duchaplně posílal na pevninu zprávy morseovou abecedou, jelikož radiokomunikace nefungovala. Jejich volání o pomoc zachytil režisér Steubins na jachtě Stříbrná liška a zprávu předal Ikeovi. Přes všechny potíže se nakonec Ikeovi pomocí záchranného člunu podaří všechny z Kobry zachránit a převést na Stříbrnou lišku. Sám se na jachtu ale nedostal, člun se porouchal a než dokázal nahodit motor pomocí drátků, vzdálenost mezi nimi byla moc velká, a navíc přicházela bouře. Zuřiví vítr cloumal s člunem. Ike se položil na dno, aby dostal těžiště co nejniž. Vzhledem k síle bouře a větru, se Sallas zamyslel nad tím, že by to skutečně mohl být konec světa. „Might as well try to get comfortable. You never know how long the End of the World is liable to take.“ (Sailor Song, str. 481)

Tematika apokalypsy je zde naprosto zřejmá. Zuřivá bouře, ledové koule padající z nebes. Vypadl radiový kontakt s okolním světem, Kuinak byl bez elektřiny a bez vody. Všichni čekají apokalypsu, tuší konec světa. Všichni ze štábu a investoři se snažili najít způsob, jak se z Aljašky dostat. „Nor did the kind of civilization they might find seem to be a concern to the escaping flakes and dream-developers. All they knew was that they wanted to get away, right away, and far damned away. Sure there was probably king bastard end-of-the-world insane hell going on in Seattle and San Francisco and, Christ knows, Los Angeles, but at least it was hell in a place with some class. Who in his right mind would want to spent the end in this retro rinky-dink nowhere?“ (Sailor Song, str. 496)

Apokalypsa jako taková se ale v tomto románu nekoná. Bouře nakonec odezní, počasí se ale výrazně oteplí. Vzhledem k tomuto faktu můžeme soudit, že podmínky k životu se nejspíše nadále zhoršovali. Ike bouři na člunu přežije a díky ohňostroji, který lidé v Kuinaku vypustí, jelikož je čtvrtého července, najde cestu zpátky na pevninu. Možná, že na tento Sallasův zážitek můžeme pohlížet jako na součást apokalypsy, i

když jak jsem již zmínila k žádné nakonec nedošlo. Ike ale mohl být svým způsobem spasen, fakt, že přežil na nefunkčním člunu bouři na zuřivém moři a díky ohňostrojm se dokázal vrátit domů, se dá považovat za zázrak.

2.1.3 Vliv životního prostředí na život hlavních postav

Kesey zasadil děj knihy do blízké budoucnosti, kde svět míří k jisté zkáze. Tento fakt působí jako varování, co se může stát. Upozornění, že musíme být šetrnější a ohleduplnější k životnímu prostředí a přírodě vůbec, abychom si náš svět zachovali takový, jaký je. Román se odehrává v malém městečku Kuinak na Aljašce, kdy je téměř celá planeta Země sužována následky skleníkového efektu a mnoha ekologickými katastrofami. Aljaška je ale stále téměř pustinou, jen velmi málo osídlenou oblastí, kde žijí původní obyvatelé Eskymáci a další lidé různých národností, kteří sem přišli za vidinou lepšího života. Díky jeho poloze, je Kuinak téměř nedotčen událostmi 21. století. Celá Aljaška je díky své velké rozloze a velmi nízké zalidněnosti málo znečištěná.

Hlavní postava Ike Sallas je bývalým světoznámým ekologickým teroristou 90. let 20. století. Se svou bývalou ženou Jeannie měli dcerku Irene. Jak jsem již zmínila, holčička se narodila s rozštěpem páteře, spodní část páteře měla úplně obnaženou a trpěla vodnatostí hlavy. Ike za to vinil sebe, protože byl často vystaven chemikáliím. Operace a transplantace kůže napravila vadu s páteří, ale tekutina hromadící se v lebce byl horší problém. Drény se ucpávaly a tekutina nemohla odtékat, což se malé Irene stalo osudným. Drén se ucpal, hlava začala otékat, prudce jí stoupl a tlak a dítěti nebylo pomoci. Po smrti dcerky šel Sallas do práce jako každý jiný den, v té době létal s práškovacím letadlem. Tentokrát ale letadlo naplnil z cisterny fekálního vozu a odletěl s ním k Sacramentu, kde obsah vypustil na návštěvníky výstaviště, většinou rodiny s dětmi, během akce Den pro děti pod deset. Smutek a bolest ze ztráty dcery byly velmi silné a Ike cítil obrovskou potřebu pomsty, za to, co se přihodilo. Při posledním náletu shodil vizitky společnosti, kde pracoval, které upravil. Teď na nich byla černá skvrna přímo uprostřed žlutočerveného terče, později bylo ještě obvykle v černé skvrně vepsáno „BAKATCHA!“. Netrvalo dlouho a Sallase zatkli, ale za dva dny byl propuštěn

na kauci. Ike a Ojo Bravo, který řídil fekální vůz a cisternu mu zapůjčil, se stali světoznámými. Po Sallasově propuštění „nálet“ ještě několikrát zopakovali a kdy Sallase zavřeli znovu, našli se další, kteří tyto činy zopakovali po nich.

Na rozdíl od zbytku světa, na Aljašce nebyly životní podmínky tak zlé. Teploty zůstaly téměř stejné, pohybují se mezi třemi až osmnácti stupni v létě a minus čtrnácti až minus jedním v zimě. Extrémním výkyvem bylo mínus čtyřicet tři v zimě 1989 a plus dvacet tři v červenci, ten den byl nazván Pekelný den. Kupříkladu ve Washingtonu bylo na Pekelný den naměřeno čtyřicet osm a půl stupně.

Po příjezdu Hollywoodského štábu do Kuinaku, často najdeme zmínky o tom, jak je počasí na Aljašce příjemné, ve srovnání se zbytkem světa. Na večírku na jachtě to zmiňuje Clark B. Clark: „You got what is called in the biz a location, a spectacular location with scenery still untrammeled-everything south of here has been just about trammeled to shit, if you haven't noticed-but your sky is still clear and your air still sweet...“ (Sailor Song, str. 98) a také pan Steubins: „You know what the temperature was in New York yesterday? One-twelve. It never dropped below a hundred until just before down. Read the paper. No offense, but you guys have got a grubby little paradise to the rest of the poor panting populace, first a full-screen, then a worldwide dish special.“ (Sailor Song, str. 113)

Přestože divoká krajina, z velké části pustina, na Aljašce, je na tom zřejmě nejlépe, jak se dá vyrozumět z prohlášení výše, dobře na tom také není. Kesey v románu popisuje mnoho prohřešků proti životnímu prostředí, které se dějí anebo mají dopad právě na Aljašku a městečko Kuinak. Například skládka hořící nedaleko Sallasova přívěsu. Častým tématem je ztráta důležitých rybářských oblastí, ryb ubývá a vyvíjí se obrovští zmutovaní mořští tvorové. Ti se objevili následkem nehod s raketami Trident, což jsou balistické rakety, které nesou jaderné hlavice a jsou odpalovány z ponorek.⁵²

V kapitole, kdy se Ike s Emilem vydávají zachránit Billyho a tato cesta je zavede na farmu reverenda Greenera, Ike s ním hovoří o jejich pěstitelských snahách. Vytýká Greenerovi, že oškrábali tundru v blízkém okolí. Jak řekne sám Sallas, okolí působí jako

---

⁵² Trident (raketa) – Wikipedie. [cit. 23.12.2017] [online]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Trident_\(raketa\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Trident_(raketa))

povrch měsíce. Reverend tvrdí, že by všechno stejně zahynulo s narůstajícími teplotami, ale Ike je názoru, že počasí by se mohlo srovnat, ale pokud není kde by se mohla semena rostlin uchytit, je to předem ztracené.

Mike Carmody a režisér Steubins si porozumí, když se při bouři spolu vydají na člunu na „útek“, každý od svých starostí a povinností. I tady najdeme zmínku o špatném stavu životního prostředí a růstu rostlinstva, když spolu popíjejí v Carmodyho domě absint s pelyňkem. Carmody zde režisérovi líčí, že je to poslední kus z celosvětové zásoby, z posledního přežívajícího pelyňku na světě. A pak samozřejmě samotná bouře, která se prožene městečkem Kuinak. Družicové snímky ji nezaznamenaly, bouře přišla naprosto nečekaně a meteorologové se shodli na tom, že se jedná o jednu z iontových bouří. Tu způsobují neobvyklé výskyty slunečních skvrn. Bouře je zde přirovnána k vrženému oštěpu, jelikož její trasa městem byla přesná jako řez skalpelem. V jedné z ulic například po jedné straně zbořila domy, kdežto na druhé straně téže ulice nebylo prasklé ani jediné okno, jako by se vůbec nic nestalo.

Celý román prolínají varování Billyho Bellisariuse, který varuje před dobou ledovou. Zvěstuje, že konec světa se blíží a Země prý zhyne v ledu. Billy je o své teorii naprosto jistě přesvědčen a působí velice smířeně s takovýmto koncem.

V předposlední kapitole knihy přichází ničivá bouře. Když Kobru s její již zmiňovanou posádkou zasáhne první vlna bouře, Greer Sallasovi popisuje, jak přišel fialový mrak a slyšeli syčení a prskání. Bouře ovlivnila celý svět. Vypadl radiový kontakt se zbytkem světa. Všichni očekávali apokalypsu. Kobra je zničena, ale Ike posádku zachrání. Sám ale zůstane na nefunkčním záchranném člunu.

Bouře však nakonec utichla, konec světa se nedostavil. Počasí se ale výrazně oteplilo, což nám říká, že životní podmínky se zřejmě budou nadále zhoršovat. K obratu ohledně životního prostředí tedy nedošlo. „Down the slope Alice can see some boys on the high school football field, tossing a yellow Frisbee. The weather has warmed up so much they are playing without shirts.“ (Sailor Song, str. 496) Výrazné oteplení překvapí i Sallase, po tom, co se probere na člunu. „A piercing alarm of sunlight roused him from the raft’s bottom. What a difference a night makes. The sea was flat and shining and

the warm air heavy with vapor. It felt like the air in one of the rainforest domes. Maybe he'd been blown all the way to the tropics." (Sailor Song, str. 505)

Kesej v románu *Sailor Song* prohlašuje, že konec světa se blíží. Celé toto téma problémů ohledně životního prostředí, je úzce spjato s tematikou apokalypsy. Soudný den je vnímán jako vyvrcholení všech environmentálních katastrof a potíží, které sužují svět. V *Sailor Song* lidé platí za své prohřešky vůči životnímu prostředí.

2.1.4 Postmoderní prvky

V této kapitole se pokusím poukázat na prvky postmoderní literatury, které se v knize *Sailor Song* vyskytují a které jsem popsala v teoretické části mé práce.

Jak jsem již uvedla a většina teoretiků se na tom shoduje, definovat postmoderní literaturu je velice obtížné. Jako první postmoderní prvek v tomto díle, bych označila časový nepořádek. Zejména z důvodu, že v roli vypravěče této knihy se vystřídá několik postav. Tato skutečnost tedy logicky způsobí, že se například vrátíme v čase o kousek zpět, protože mnohdy nesledujeme pouze jednu dějovou linii a když ano, tak ne pouze z jednoho hlediska. Vypravěč je po většinu knihy vševědoucí. Přibližuje nám prostřednictvím myšlenek a pocitů postav motivaci k jejich činům. Ukazuje nám, jak se ovlivňují navzájem a jak je ovlivňují jejich vlastní zkušenosti a zážitky. Díky tomu, že některé z postav můžeme sledovat z různých úhlů pohledu, nejen z jejich vlastního, lépe si všimneme jejich proměn a vývoje v průběhu románu.

Mluvíme-li o rozdělení vyprávění mezi několik postav, mohli bychom tento fakt brát i jako jakousi fragmentaci textu. Další fragmentací, kterou v díle nalezneme, nebudeme-li brát v potaz tradiční rozdělení na kapitoly, je zde fragmentace například různými nápisy či štítky. V šesté kapitole člení text nákres pozvánky.

V románu nalezneme často úryvky písní, často námořnických, básní, kratičké články z novin nebo pohádku *Shoola and the Sea Lion*. Pohádkový příběh pro děti, který se Hollywoodské studio rozhodlo zfilmovat. Tyto komponenty rozčleňují text.

Poslední ze znaků postmoderní literatury, který bych v této kapitole ráda zmínila je napodobenina. Jak jsem již uvedla v teoretické části o postmodernismu, napodobenina je postmoderní estetika a má povzbudit umělce k propojení minulosti a přítomnosti. Vychází se zde z myšlenky, že vše již bylo vytvořeno před postmodernismem, a tudíž vše co bude vytvořeno odted' dále bude napodobeninou. *Sailor Song* se odehrává v blízké budoucnosti, na počátku 20. století. Kesey nemohl vědět, jak bude svět za dvacet nebo třicet let od napsání knihy vypadat, mohl pouze odhadovat jaký bude život, životní podmínky, technologie, sociokulturní situace a tak dále. Z tohoto hlediska myslím, že můžeme vnímat román jako napodobeninu doby kdy Kesey knihu psal.

2.2 Stručné srovnání s ostatními díly

V této kapitole stručně upozorním na některé společné znaky Keseyho románů *Sailor Song*, *One Flew over the Cuckoo's Nest* a *Sometimes a Great Notion*.

Keseyho prvním a zároveň nejvýznamnějším dílem je beze sporu *One Flew over the Cuckoo's Nest*, román odehrávající se v psychiatrické léčebně v Oregonu. Kniha byla vydána roku 1962 a dočkala se divadelního i filmového zpracování. Stejně tak sloužil jako předloha k filmu a divadelní hře i jeho druhý román *Sometimes a Great Notion*, který byl vydán roku o dva roky později, tedy 1964.

Autor se prostřednictvím *Sailor Song* snaží upozornit na zhoršující se stav životního prostředí, zatímco románem *One Flew over the Cuckoo's Nest* upozorňuje na podmínky v ústavech pro duševně choré. Romány mají tedy hlubší poselství, jedná se o velké problémy, jejichž závažnost by člověku neměla uniknout. U prvního díla čerpá ze své vlastní zkušenosti, kdy pracoval v ústavu pro duševně choré jako hlídač. V románech *One Flew over the Cuckoo's Nest* i v Keseyho dalším díle *Sometimes a Great Notion* se ocitáme v Oregonu, kde autor strávil své dětství. Oregon na něj zřejmě silně zapůsobil, je pro něj příjemnou vzpomínkou na dětská léta, a proto se k němu vrací prostřednictvím svých knih.

Ken Kesey vytváří velice specifické a barvitě postavy, ať je řeč o jakémkoliv z jeho románů. Ve všech dílech najdeme postavu svým způsobem hrdinskou, která se snaží něco zachránit. Ike Sallas, který se pustil do boje s Levertovem a celým filmovým štábem, aby zachránil jejich klidné městečko Kuinak, a nakonec ho čekal boj se samotnou přírodou v podobě divoké bouře. McMurphy, který se rozhodl ignorovat ustanovená pravidla v léčebně a snažil se, aby se pacienti měli lépe. Hank, který se rozhodl bojovat dokonce proti celé komunitě, kterou zastupují svazy dřevařů a město Wakonda.

V románu *Sometimes a Great Notion* najdeme mnoho částí popisujících přírodu, autorova láska k ní je nepopíratelná. Nejsou zde pouze zdůrazněny krásy přírody, ale i její ničivá síla v podobě divokých řek, nebo nekonečných dešťů. Tato kniha stejně jako *Sailor Song* nemá pouze jednoho vypravěče, na rozdíl od románu *One Flew over the Cuckoo's Nest*, který vypráví pouze jedna postava, a to indián Bromden. *Sometimes a Great Notion* mění často vypravěče, dokonce například v rámci odstavce. Tato fragmentace může být pro čtenáře náročná z hlediska přehlednosti. Celá kompozice románu je velice zajímavá, autor se snaží, aby se minulé i budoucí události vzájemně prolínali. Snaží se zde dosáhnout iluze časové a prostorové simultánnosti ve které se děje vše najednou. Román díky jeho kompozici naznačuje, že ačkoliv lidské vnímání pojednává o aktuálním, konkrétním výjevu reality, je důležité věnovat se i ne na první pohled zřejmým detailům, abychom se dopracovali tzv. celé pravdy.⁵³ Je velice pravděpodobné, že druhý román, stejně jako *One Flew over the Cuckoo's Nest*, psal autor pod vlivem LSD.

---

⁵³ TANNER, Tony. *City of words: American fiction, 1950-1970*. [1st U.S. ed.]. New York: Harper & Row, 1971. s. 380

Závěr

Primárním cílem této bakalářské práce bylo popsat a vysvětlit využití groteskních prvků v díle Kena Keseyho *Sailor Song*. Dále identifikovat a popsat tematiku apokalypsy v díle, okomentovat vliv změny životního prostředí na život hlavních postav, pokusit se najít v knize rysy typické pro postmoderní literaturu a dále stručně srovnat další díla Kena Keseyho. Zde bych tedy ráda shrnula poznatky a hlavní myšlenky mé práce.

V první kapitole teoretické části jsem se zaměřila na životopis Kena Keseyho, zejména na ty životní etapy a zkušenosti, které podle mého názoru reflektoval do svých děl. Tento můj předpoklad se potvrdil například tím, že se v Keseyho dílech objevuje jeho rodné město Oregon.

Další kapitolu jsem věnovala teorii postmodernismu, se zaměřením na postmoderní literaturu. Pokusila jsem se vytyčit hlavní znaky postmoderní literatury, které jsem využila v analýze díla v praktické části mé práce.

Následuje definice grotesky, její charakteristika a popis jejího využití v literatuře.

Předposlední kapitolu teoretické části jsem věnovala stručnému shrnutí sociokulturního vývoje v USA v 60. - 90. letech 20. století. Zde jsem se taktéž snažila, poukázat zejména na události a skutečnosti, které by mohly mít spojitost s autorovou tvorbou. Tato myšlenka se ukázala jako pravdivá, a to například drogou „scoot“, která je v *Sailor Song* velice oblíbenou návykovou látkou. Kesey sám byl dobrovolníkem v nemocničním zařízení, kde na něm a dalších testovali účinky drog. Mimo to také zažil divoká americká 50. a 60. léta a zrod hnutí hippie, které bylo známé pro svou zálibu v užívání návykových látek.

V poslední kapitole jsem se zabývala tematikou apokalypsy obecně a z biblického hlediska. Zahrnula jsem do této části i apokalyptickou literaturu a snažila se najít znaky typické pro tyto typy děl.

Druhou, praktickou část své práce, jsem zahájila kapitolou o díle *Sailor Song*, kde jsem se snažila podat základní informace o knize. Zároveň jsem do této části zahrнула skutečnosti a poznatky, které nespádaly do hlavních cílů mé práce, ale považovala jsem je za zajímavé nebo důležité pro přiblížení mého osobního pohledu na knihu a její děj. Dále, jak jsem již zmínila výše, jsem se zde zaobírala svým předpokladem, že se do díla promítl nejen autorův život, ale i sociokulturní situace v USA v době autorova života a vzniku díla.

Další kapitola se zaměřila na analýzu groteskních prvků v *Sailor Song*. V díle jsem identifikovala několik groteskních situací, které odpovídaly mému teoretickému zpracování tohoto tématu a uvedla jsem konkrétní pasáže z knihy.

Třetí kapitolu jsem věnovala tematice apokalypsy. Toto téma prostupuje celý román. Vzhledem ke špatnému stavu životního prostředí v *Sailor Song* je v díle apokalypsa častým tématem. Opět jsem zde citovala konkrétní příklady.

V následující kapitole jsem se snažila popsat vliv změn životního prostředí na hlavní životy postav. Svět je pustošen následky skleníkového efektu a mnoha ekologickými katastrofami. Aljaška, kde se román odehrává, je znečištěná relativně málo, zejména proto, že je z velké části neosídlená.

V další kapitole jsem se pokusila identifikovat a vysvětlit postmoderní prvky, které se podle mého názoru v díle objevují. Postmodernismus i postmoderní literatura jsou velmi těžko definovatelné termíny, proto tento úkol nebyl jednoduchý. Nicméně některé z postmoderních rysů jsem v knize našla a okomentovala.

Poslední stručnou kapitolu jsem věnovala srovnání Keseyho románů. Našla jsem a popsala několik společných znaků a témat, které se v dílech objevují.

Zajímavým a svým způsobem milým zjištěním pro mě bylo, že v Keseyho dílech se objevují naléhavá poselství, týkající se mnohdy životně důležitých věcí. U románu *Sailor Song*, kterého se týkala má bakalářská práce, se jedná zejména o zhoršující se životní prostředí, následkem lhostejného jednání lidstva.

Bibliografie

BARASCH, Frances K., *Grotesque: a study in meanings*. S.l.: De Gruyter, 1971

CLAYBOROUGH, Arthur. *The Grotesque in English Literature*, Oxford University Press; 1st ed edition. 1965

DUVAL, Jean-François. *Kerouac a Beat Generation: Allen Ginsberg, Carolyn Cassady, Joyce Johnson, Timothy Leary, Anne Waldman, Ken Kesey*. Hodkovičky [Praha]: Pragma, c2014. ISBN 978-80-7349-416-8

HARPHAM, Geoffrey. "The Grotesque: First Principles", from *The Journal of Aesthetic and Art Criticism*, Vol. 34, No. 4 1976

HAUSER, Michael. *Cesty z postmodernismu: filosofická reflexe doby přechodu*. Vyd. 1. Praha: Filosofia, 2012. ISBN 978-80-7007-382-7

HELM, David R., *An Approach to Apocalyptic Literature: A Prime for Preachers*. Chicago: The Simeon Trust. 2009

HUFFMAN, BENNETT. "ADVOCATING SENTIENCE: The Environmental Politics of Ken Kesey's Fictional Farm." *Organization & Environment*, vol. 15, no. 1, 2002

KAYSER, Wolfgang Johannes. *The grotesque in art and literature*. Morningside ed. New York: Columbia University Press, 1963. ISBN 0231053363

KESEY, Ken. *Sailor Song*. [1st. publ.]. New York: Penguin Books, 1993. ISBN 0140139974

KESEY, Ken. *Skříňka s démonem*. Přeložil Luboš SNÍŽEK. Praha: Argo, 1996. ISBN 80-85794-98-5

OLEHLA, Richard. *Perspektivy konce: Thomas Pynchon a americký román po 11. září*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2502-7

Postmodernismus v umění a literatuře: [sborník příspěvků z vědeckého symposia s mezinárodní účastí]. Plzeň: Pro libris, 2003. ISBN 80-86446-10-7

REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*. Voznice: Leda, 2001. ISBN 80-85927-85-3

Sims, Stuart (ed.). *The Routledge Companion to Postmodernism*. 3rd Edition. London: Routledge, 2011

TANNER, Tony. *City of words: American fiction, 1950-1970*. [1st U.S. ed.]. New York: Harper & Row, 1971. ISBN 0060142170

THOMSON, Philip J. *The grotesque*. London: Methuen, 1972. ISBN 0416081800

Ústav pro českou literaturu ČSAV. ed. VLAŠÍN, Štěpán. *Slovník literární teorie* 2. rozš. vyd. Československý spisovatel, 1984

WOLFE, Tom. *Kyselinovej test*. Přeložil Iva PEKÁRKOVÁ. Praha: Maťa, 1999. Cesta tam a zase zpátky. ISBN 80-86013-62-6

Internetové zdroje:

Environmental movement in the United States - Wikipedia. [cit. 11.12.2017] [online].

Dostupné z: z:

https://en.wikipedia.org/wiki/Environmental_movement_in_the_United_States

Internetová jazyková příručka – apokalypsa [online]. Copyright © [cit. 30.11.2017].

Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=apokalypsa>

Pollution in the United States - Wikipedia. [cit. 10.12.2017] [online]. Dostupné z:

https://en.wikipedia.org/wiki/Pollution_in_the_United_States

The Grotesque: A Brief Overview of the Literary Term | LetterPile. *LetterPile - Writing and Literature* [online]. Copyright © 2017 HubPages Inc. and respective owners. [cit. 29.11.2017].

Dostupné z: <https://letterpile.com/writing/The-Grotesque-A-Brief-Overview-of-the-Literary-Term>

Trident (raketa) – Wikipedie. [cit. 23.12.2017] [online]. Dostupné z:

[https://cs.wikipedia.org/wiki/Trident_\(raketa\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Trident_(raketa))

US History/Kennedy and Johnson - Wikibooks. [cit. 30.11.2017] [online]. Dostupné z:

https://en.wikibooks.org/wiki/US_History/Kennedy_and_Johnson#President_John_F._Kennedy_1961-1963

US History/Nixon and Indochina - Wikibooks. [cit. 30.11.2017] [online]. Dostupné z:
https://en.wikibooks.org/wiki/US_History/Nixon_and_Indochina

US History/Ford Carter Reagan - Wikibooks. [cit. 6.12.2017] [online]. Dostupné z:
https://en.wikibooks.org/wiki/US_History/Ford_Carter_Reagan

US History/Bush Clinton - Wikibooks. [cit. 30.11.2017] [online]. Dostupné z:
https://en.wikibooks.org/wiki/US_History/Bush_Clinton

Válka v Zálivu – Wikipedie. [cit. 30.11.2017] [online]. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1lka_v_Z%C3%A1livu

Zjevení Janovo – Wikipedie. [cit. 30.11.2017] [online]. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Zjeven%C3%AD_Janovo